

Θαλάσσιος Χωροτακτικός Σχεδιασμός - μια δεύτερη ματιά

Στις 16 Απριλίου 2025 ανακοινώθηκε και οπτικοποιήθηκε επι χάρτου, ο θαλάσσιος χωροτακτικός σχεδιασμός (ΘΧΣ) της χώρας, μετά από σημαντικές καθυστερήσεις ενσωμάτωσης της οδηγίας 2014/89/ΕΕ.

Αν και κανένας δεν παραγνωρίζει την σημασία του και το στρατηγικό του όφελος για τον μελλοντικό σχεδιασμό των δραστηριοτήτων μας στην θάλασσα, θα ήταν χρήσιμο να επισημάνουμε μερικά σημεία που πολλές φορές παραμένουν στην σκιά των ενθουσιωδών αντιδράσεων που δημιουργεί η πρόσφατη επιτυχία.

Τι είναι ο θαλάσσιος χωροτακτικός σχεδιασμός (MSP Maritime Spatial Planning).

Για να μπορέσουμε να εκτιμήσουμε την αξία μιας έννοιας είναι χρήσιμο να καταλάβουμε τον ορισμό του.

Βάσει της UNESCO/IOC ορίζεται ως: “ Η δημόσια διαδικασία ανάλυσης και κατανομής της χωρικής και χρονικής κατανομής των ανθρώπινων δραστηριοτήτων για την επίτευξη οικολογικών, οικονομικών και κοινωνικών στόχων που συνήθως προσδιορίζονται μέσω μιας πολιτικής διαδικασίας¹).

Στην περίπτωση των Ευρωπαϊκών χωρών που έχουν οριοθετήσει με συντεταγμένες τις θαλάσσιες ζώνες τους, η κατανομή αυτών των δραστηριοτήτων αναφέρεται σε αυτές τις περιοχές. Όταν όμως ζώνες όπως π.χ οι ΑΟΖ/υφαλοκρηπίδα δεν είναι ακόμη πλήρως οριοθετημένες (όπως της Ελλάδας), τότε οι χάρτες δείχνουν τα δυνητικά απώτατα όρια που μπορούν να αναπτυχθούν, βάσει των αρχών του διεθνούς δικαίου και του δικαίου των θαλασσών (Σύμβαση του Montego Bay 1982).

Στην περίπτωση αυτή, ο χάρτης αποτελεί ένα πρόκριμα για τα πιθανά απώτατα σημεία οριοθέτησης υφαλοκρηπίδας και ΑΟΖ, που θα προκύψουν από μια διαπραγμάτευση ή από μια απόφαση διεθνούς δικαστηρίου.

¹ <https://maritime-spatial-planning.ec.europa.eu/msp-eu/introduction-msp>

Με αφορμή τον πρόσφατα δημοσιευθέντα χάρτη παρατηρούμε τα εξής:

1. Ο ΘΧΣ που δημοσιεύτηκε αρχικά στις εκδόσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΘΧΣΕΕ)² (χάρτης 1), αναφέρει σχετικά με τον τρόπο σύνταξής του ότι :

- Αυτός ο χάρτης συντάχθηκε από διάφορες διεθνείς πηγές όπως το EMODnet, ο ΕΟΧ ή τις Θαλάσσιες Περιοχές (Marine regions). Οι πληροφορίες που ελήφθησαν από αυτές τις πηγές, διασταυρώθηκαν με δεδομένα από εθνικές πηγές. Ενώ η συλλογή πραγματοποιήθηκε από την Ευρωπαϊκή Πλατφόρμα MSP, η επικύρωση και η διασφάλιση ποιότητας παραμένουν ευθύνη των πρωταρχικών πηγών δεδομένων.

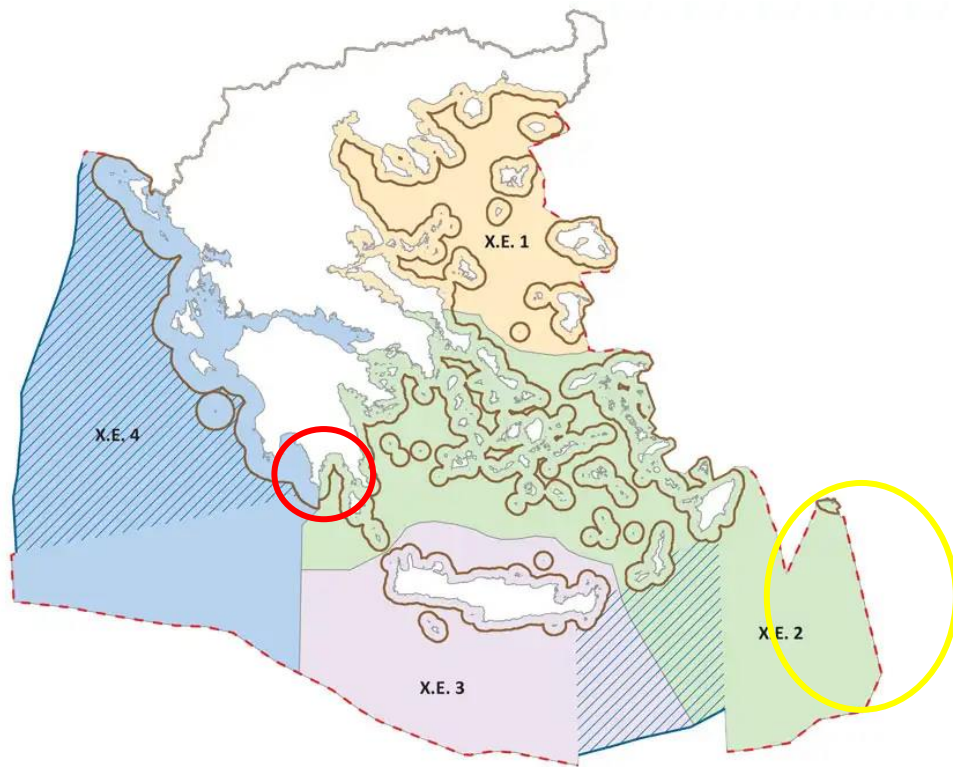
Παράλληλα ο προσδιορισμός της περιοχής αυτής είναι σχεδιαστικός και δεν προσδιορίζεται μέσω συντεταγμένων με μια γεωδαιτική αναφορά, ώστε να μπορέσει να συσχετισθεί μαθηματικά με άλλες οριοθετήσεις που έχουν γίνει στις Ελληνικές θάλασσες όπως με την Ιταλία, με την Αίγυπτο η και με την οριοθέτηση του 1932 στα ανατολικά νησιά του Αιγαίου και η συσχέτιση γίνεται για την ώρα γραφικά με ανακρίβεια λόγω της μεγάλης κλίμακας.

Χάρτης 1: Θαλάσσιος Χωροτακτικός Σχεδιασμός Ελλάδας από την ΕΕ

² <https://maritimes.gr/en/greece-maritime-spatial-plans/>

2. Συγκρινόμενος με τον χάρτη που δημοσιεύτηκε από Ελληνικής πλευράς (ΘΧΣΕ) (χάρτης 2) παρατηρείται ότι:

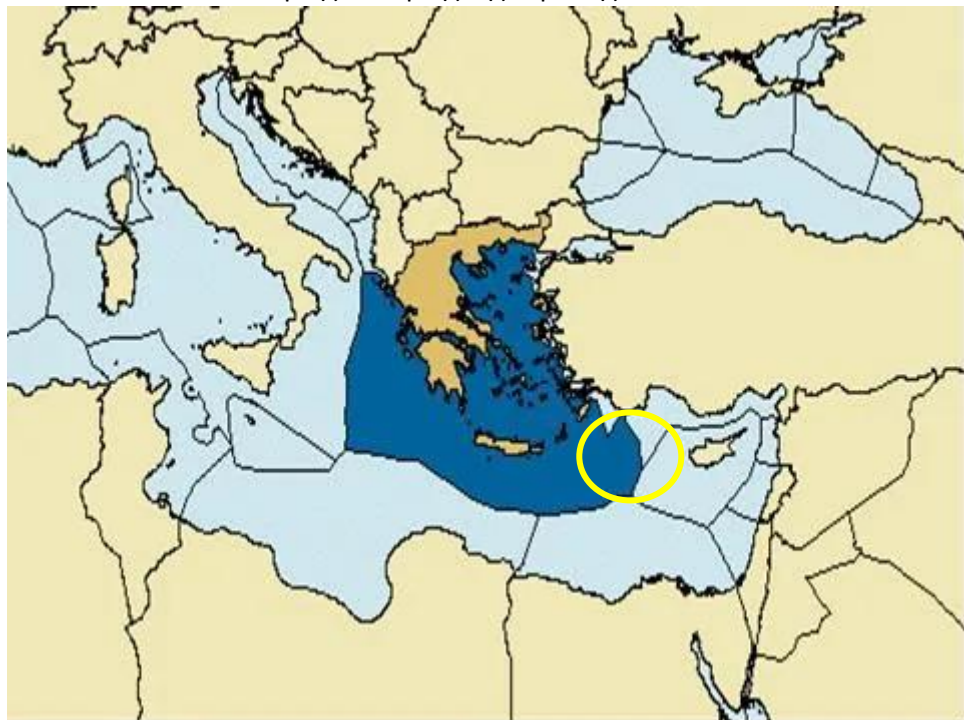
Χάρτης 2: Θαλάσσιος Χωροτακτικός Σχεδιασμός από την Ελλάδα

α. Ο ΘΧΣΕΕ (χάρτης 1), ορίζει μια αιγιαλίτιδα ζώνη 12 ναυτικών μιλίων σε όλη την επικράτεια, ενώ ο ΘΧΣΕ (χάρτης 2) ορίζει 12 ναυτικά μίλια στο Ιόνιο και 6 ναυτικά μίλια στις υπόλοιπες θάλασσες ανατολικά του ακρωτηρίου Ταίναρον (χάρτης 2-κόκκινος κύκλος) και σε όλη την υπόλοιπη Ελλάδα, ακολουθώντας την μέχρι σήμερα πραγματικότητα. Με το δεδομένο όμως ότι ο ΘΧΣΕΕ εκφράζει τα απώτατα όρια των θαλασσίων ζωνών, θα ήταν χρήσιμο και στον Ελληνικό χάρτη, να ορίζονταν με ένα είδος οπτικής σήμανσης και τα 12 ναυτικά μίλια σε όλη την επικράτεια, έστω και αν δεν έχουν οροθετηθεί. Το κενό έρχεται να καλύψει κατά κάποιον τρόπο μια υποσημείωση στο υπόμνημα του χάρτη, που αναφέρει ότι η αιγιαλίτιδα μπορεί να επεκταθεί σε όλο το πλάτος των 12 μιλίων στο μέλλον, αλλά αυτό υστερεί σε σχέση με την οπτική επίδραση του χάρτη, που δημιουργεί την εντύπωση σε τρίτους, ότι τα 6 ναυτικά μίλια αποτελούν το τελικό όριο της αιγιαλίτιδας ανατολικά του Ταίναρον.

β. Παράλληλα συγκρίνοντας τον ΘΧΣΕ με τον δημοσιευθέντα προ καιρού χάρτη της Σεβίλλης (χάρτης 3) αλλά και τον χάρτη που έχει εκδοθεί από την General Dynamics (χάρτης 4) παρατηρείται στο ανατολικό όριο τους μια διαφοροποίηση (χάρτες 2,3,4 σε κύκλο). Συγκεκριμένα οι δύο αυτοί χάρτες ορίζουν σαν ανατολικό όριο μια τεθλασμένη και όχι μια ευθεία όπως οι ΘΧΣΕΕ και ΘΧΣΕ, δημιουργώντας με τον τρόπο αυτόν μια επι πλέον περιοχή συνολικής κατά προσέγγιση έκτασης 2.800 τετρ. χλμ. (χάρτης 5-κίτρινος κύκλος).

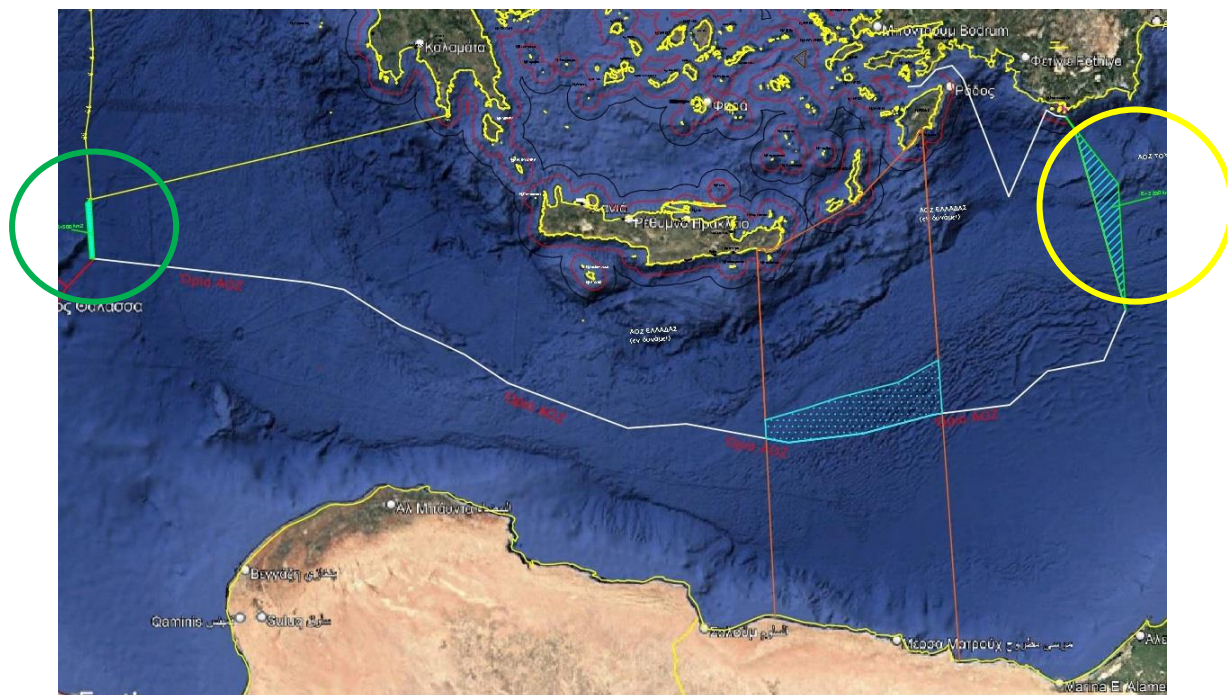
Χάρτης 3: Χάρτης της Σεβίλλης

Χάρτης 4: Χάρτης ΑΟΖ από General Dynamics

(Map of the Exclusive Economic Zone of Greece. Source Global Marine Boundaries Database, General Dynamics, Herndon, Virginia, USA)

γ. Παράλληλα στον ΘΧΣΕ στα δυτικά και μετά από το σημείο 16 της γραμμής οριοθέτησης ΑΟΖ με την Ιταλία, δημιουργείται ένα “ δόντι” που προσδιορίζει μια επι πλέον έκταση 300 τετρ. χλμ. περίπου (χάρτες 5,6-πράσινος κύκλος), που παραμένει ανεξήγητη, αν βέβαια δεν οφείλεται σε κάποια ανακρίβεια κατασκευής.

Χάρτης 5: Διαφοροποίηση περιοχών ανατολικά και δυτικά.

Χάρτης 6: Λεπτομέρεια ορισμού δυτικού ορίου

Την ίδια μέθοδο που χρησιμοποιεί ο ΘΧΣΕΕ και ο ΘΧΣΕ για τον προσδιορισμό του ανατολικού ορίου, χρησιμοποιεί και ο οργανισμός marineregions.org όπως φαίνεται και στον χάρτη 7 (κίτρινος κύκλος).

Search

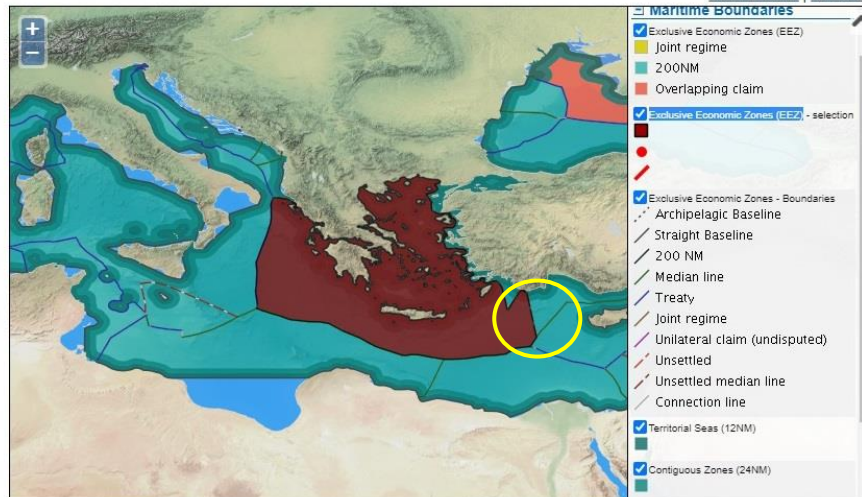
Map interface

Methodology

About

Greece · MRGID 5679

Known issues | Disclaimer

Χάρτης 7: Προσδιορισμός θαλάσσιων ορίων Ελλάδας από Marineregions.org.

Οι τρόποι προσέγγισης των οριοθετήσεων είναι διαφορετικοί και πιθανόν αυτές οι υπηρεσίες ακολούθησαν άλλα πρότυπα και μεθόδους υπολογισμού. Θα πρέπει όμως από Ελληνικής σκοπιάς να εξηγηθεί αυτή η διαφοροποίηση, ώστε να μην δημιουργούνται απορίες σχετικά με τις μεθόδους υπολογισμού.

3. Ο ΘΧΣΕ (χάρτης 2) ορίζει με διαγράμμιση δύο περιοχές στις οποίες η Ελλάδα έχει κάνει οριοθέτηση ΑΟΖ με την Ιταλία και με την Αίγυπτο.

α. Με την Ιταλία η περιοχή αυτή ορίστηκε αφενός με την συμφωνία οριοθέτησης ΑΟΖ με την Ιταλία, με τον Ν.4716 ΦΕΚ 163/28 Αυγούστου 2020, αλλά και με το ΠΔ 33Α/17-4-2025 ανακήρυξης της ΑΟΖ, που αν και έγινε ετεροχρονισμένα, προσδιόρισε δύο επι πλέον σημεία με συντεταγμένες³ (εκτός των 16 σημείων της γραμμής οριοθέτησης με την Ιταλία), που βρίσκονται επι Ελληνικού εδάφους τα 1^Α (θέση Άκρα Μπόκα στους Οθωνούς) και 16 Α (στο ακρωτήριο Ταίναρον) ώστε να προσδιοριστεί με ακρίβεια η έκταση της ΑΟΖ.

β. Με την Αίγυπτο έχει γίνει οριοθέτηση με τον Ν. 4717 ΦΕΚ 164/28 Αυγούστου 2020. Το νότιο όριο είναι προϊόν συμβιβασμού με την

³ <https://www.news247.gr/politiki/sto-fek-i-anakirixi-tis-aoz-me-tin-italia/>

Αίγυπτο που για στρατηγικούς λόγους θεωρήθηκε ωφέλιμη η απώλεια μιας περιοχής 8.000 τετρ. χλμ. περίπου (χάρτης 5) , έναντι της τελικής οριοθέτησης λόγω της αποδοχής από την Αίγυπτο της έστω και μερικής επήρειας των νήσων της περιοχής. Με τον τρόπο αυτόν η αρχική έκταση της Ελληνικής ΑΟΖ από την αρχικά υπολογιζόμενη των περίπου 506.000 τετρ. χλμ.⁴ να προσδιορίζεται με βάση τον ΘΧΣΕ (που εκφράζει τα απώτατα όρια της) κατά μία εκτίμηση δυνητικά σήμερα στα 495.000 τετρ. χλμ. περίπου⁵ (υπάρχουν αποκλίσεις).

4. Τέλος με διακεκομμένη κόκκινη γραμμή, φαίνονται τα απώτατα όρια του ΘΧΣ που δεν έχουν οριοθετηθεί, υπολογιζόμενα με βάση την μέση γραμμή.

Πρέπει να σημειωθεί ότι ο χάρτης αυτός, αποτελεί έναν επίσημο χάρτη της Ελλάδας, που θα πρέπει να κοινοποιηθεί και στον ΟΗΕ και αποτυπώνει για πρώτη φορά την άποψη της χώρας για τα απώτατα όρια θαλάσσιας δικαιοδοσίας, αλλά για σκοπούς που περιλαμβάνονται στην έννοια των θαλάσσιων χωροτακτικών σχεδίων και δεν αποτελεί μέθοδο οριοθετήσεων. Θα ήταν βέβαια πολύ χρήσιμο να υπήρχαν οι σχετικές συντεταγμένες, ιδιαίτερα σε περιοχές που δεν έχει γίνει οριοθέτηση, όπως έγινε με την Ιταλία ή με την Αίγυπτο καθώς και με την συμφωνία του 1932 για το ανατολικό Αιγαίο που είναι σήμερα νομιμοποιημένες, αλλά το γεγονός αυτό δεν μειώνει την σημαντική γεωπολιτική επιτυχία της Ελλάδας για τη επίλυση μιας εκκρεμότητας πλέον των δέκα ετών. Άξιο επισήμανσης επίσης είναι το γεγονός ότι η έλλειψη οριοθέτησης – κυρίως ΑΟΖ- σε περιοχές του Αιγαίου και νότια της Κρήτης δυσκολεύει στον καθορισμό μελλοντικών ιδιαίτερων χρήσεων περιοχών όπως π.χ αλιείας ή ενεργειακής εκμετάλλευσης μέσω ΑΠΕ μέσα σε αυτές που θα πρέπει να ακολουθήσουν , διότι σήμερα θεωρούνται διεθνή ύδατα και το ζήτημα αυτό θα πρέπει να τακτοποιηθεί με προτεραιότητα.

Ο χάρτης αυτός λειτουργεί παράλληλα σαν εργαλείο παρακίνησης για την εκπόνηση ενός αντίστοιχου επίσημου και μοναδικού κρατικού χάρτη από τον αναθεωρητικό γείτονα, σε αντιπαράθεση με την

⁴https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%91%CF%80%CE%BF%CE%BA%CE%BB%CE%B5%CE%B9%CF%83%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%AE_%CE%9F%CE%B9%CE%BA%CE%BF%CE%BD%CE%BF%CE%BC%CE%B9%CE%BA%CE%AE_%CE%96%CF%8E%CE%BD%CE%B7

⁵ <https://www.kathimerini.gr/politics/foreign-policy/563571178/ta-kleidia-toy-thalassioy-chorotaxikoy/>

πληθώρα αντιστοίχων χαρτών που έχει εκπονήσει και εκπονεί συνεχώς για την περιοχή, εκφράζοντας κάθε φορά διαφορετικές απόψεις και διεκδικήσεις, στον οποίο να προσδιορίζονται τα κατά αυτόν τα δικά του όρια μονοσήμαντα πλέον, ώστε οι δύο απόψεις να αποτελέσουν ένα βασικό πεδίο επίλυσης των διαφορών, στην βάση του διεθνούς δικαίου και του δικαίου των θαλασσών.

Λεόντιος Πορτοκαλάκης
Τοπογράφος Μηχ., M.Sc.
Μέλος του ΔΣ του ΕΛΙΣΜΕ

Ημερομηνία 24 Απριλίου 2025